



## Til byrådservice

19. april 2021  
Side 1 af 6

### Svar på 10-dagesforespørgsel fra V om klassesammenlægninger

Louise Lourcing (V) har 2. april stillet Børn og Unge en række spørgsmål om klassesammenlægninger. Spørgsmålene lyder:

1. Hvor mange skoler står overfor klassesammenlægninger i skoleåret 21/22?
2. Hvor mange klasser skal lægges sammen i skoleåret 21/22?
3. Hvad vil det estimeret koste at udsætte alle klassesammenlægninger i skoleåret 21/22?
4. Hvor mange af sammenlægningerne er udelukkende begrundet i ændring i økonomi (jf. den nye budgettildelingsmodel)?
5. Kan man afklare, hvordan sammenlægningerne er fordelt på klassetrin – dvs. hvor mange klassesammenlægninger i indskoling, mellemtrin, udskoling?
6. Hvilke forudsætninger lægges ned over beregningen ift. at bibeholde en klasse? Laves der en gennemsnits-beregning, spørges de enkelte skoler, hvad det vil koste at bibeholde en klasse eller foretager man en tredje undersøgelse? I givet fald, hvilken?
7. Vi ønsker en synliggørelse af, hvad fx Kragelundskolen er nødt til at prioritere mellem, hvis de skal bibeholde en klasse, som ikke er finansieret fordi elevtallet kommer under x antal matematiske klasser. - Hvad skal der eksempelvis spares på, hvis skolerne selv skal finde pengene?
8. Kan man afklare hvilken indvirkning en u hensigtsmæssig klassesammenlægning har på børnenes trivsel og læring midt i coronakrisen?
  - a. Der findes fx denne undersøgelse af klasseskift fra DST: [https://www.dst.dk/da/Statistik/Analyser/visanalyse?cid=40003&fbclid=IwAR2Q\\_x-qel2fjjTg97MywDG4SPDckMC1IKI-\\_b3Oqpa-pyizhcTRC6Zh8TX4](https://www.dst.dk/da/Statistik/Analyser/visanalyse?cid=40003&fbclid=IwAR2Q_x-qel2fjjTg97MywDG4SPDckMC1IKI-_b3Oqpa-pyizhcTRC6Zh8TX4)
  - b. Ekspertudtalelser i følgende artikler: Zetland-artikel 08-02-2021: "Hurra de yngste kan komme i skole igen. Men der venter et socialt reparationsarbejde" og Berlingske 25-03-21: "Psykologernes formand om voldsomme symptomer blandt småbørn".

### BØRN OG UNGE

Økonomi og Administration  
Aarhus Kommune

### Budget og Regnskab Service

Grøndalsvej 2  
8260 Viby J

Direkte e-mail:  
pthn@aarhus.dk

Sag: 21/033264-3

Sagsbehandler:  
Thomas Nørtoft Poulsen

Besvarelsen er bygget op således, at der først svares på spørgsmål 1,2,4 og 5, da dette baseres på en rundspørge mellem de skoler, der er omfattet af den nye tildelingsmodel. Herefter svares på spørgsmål 3 og 6, der handler om de økonomiske konsekvenser af at bevare de klasser, skolerne forventer at lægge sammen skoleåret 2021/2020. Herefter svares på spørgsmål 7 om



skolernes prioriteringer og handlerum, og endelig svares på spørgsmål 8 om indvirkning på børnenes trivsel og læring.

19. april 2021  
Side 2 af 6

### **Forventede klassesammenlægninger i skoleåret 2021/2022**

*Spm. 1. Hvor mange skoler står overfor klassesammenlægninger i skoleåret 21/22?*

*Spm. 2. Hvor mange klasser skal lægges sammen i skoleåret 21/22?*

*Spm. 4. Hvor mange af sammenlægningerne er udelukkende begrundet i ændring i økonomi (jf. den nye budgettildelingsmodel)?*

*Spm. 5. Kan man afklare, hvordan sammenlægningerne er fordelt på klassetrin – dvs. hvor mange klassesammenlægninger i indskoling, mellemtrin, udskoling?*

Kompetencen til at sammenlægge klasser ligger jævnfør folkeskoleloven hos skolelederen indenfor de principper som skolebestyrelsen fastsætter. Børn og Unge har derfor spurgt skolelederne på de 43 almene folkeskoler, som er omfattet af den nye budgettildelingsmodel, om de forventer klassesammenlægninger på én eller flere årgange (1. -9. klasse) i skoleåret 2021/2022. I bekræftende fald er skolelederne blevet bedt om at angive, hvilke klassetrin, det drejer sig om, hvor mange klasser, der er påvirket, og hvad årsagen er til, at de forventer at skulle lægge klasser sammen.

Der er kommet information fra 42 skoler indenfor fristen. Af dem siger 16 skoler, at de står overfor at skulle lægge klasser sammen næste skoleår.

Der er 1048 klasser på 1. – 9. klassetrin på skolerne, der er omfattet af den nye model. Ud af dem berører sammenlægningerne 72 klasser, der skal lægges sammen til 51 klasser.

Der forventes altså på nuværende tidspunkt at blive 21 klasser mindre som følge af sammenlægning. De er fordelt således:

- Indskoling: 5
- Mellemtrin: 4
- Udskoling: 12

Der forventes altså på nuværende tidspunkt at blive 21 klasser mindre som følge af sammenlægning.

Det er vigtigt at understrege, at det er et øjebliksbillede baseret på skolernes nuværende forventninger. Nogle af forventningerne til klassesammenlægninger er afhængige af tilgang eller afgang af 1-2 elever. Der kan derfor senere ske ændringer i skolernes forventninger til elevtallene, som kan have betydning for, om der kommer yderligere klassesammenlægninger, eller om der er nogle forventede klassesammenlægninger, som ikke bliver aktuelle alligevel.



19. april 2021  
Side 3 af 6

I 11 af de 21 tilfælde nævnes den økonomiske tildeling direkte som årsag til klassesammenlægningerne. I de resterende tilfælde nævnes "faldende børnetal", "elevantallet", "for små klasser", "Elever skal på efterskole og andre skoletilbud" eller lignende som årsag. Det kan dække over økonomien som årsag, men kan også dække over andre hensyn.

Det er ikke umiddelbart til at sige, hvordan antallet af forventede klassesammenlægninger er i forhold til tidligere år. Det er en generel tendens, at der er et frafald fra folkeskolernes almenklasser over et skoleforløb. Det skyldes for eksempel afvandring af elever til efterskoler, privatskoler og specialområdet. Så ændringer i elevtallene og deraf ændringer i klassedannelsen er en naturlig del af det at drive en folkeskole.

Skolerne er også spurgt til, om de forventer, at der næste skoleår kommer flere klasser på en årgang, end der er nu. En skole forventer, at der kommer en klasse mere som følge af elevtilgang. Derudover er der skoler, som forventer flere klasser end distriktselevtallet berettiger til som følge af oprettelse af ESAA eller NEST klasser. Denne type klasser er også omfattet af tildelingsmodellen. Derudover har nogle skoler forventning om flere 0. klasser end de har nu, men det påvirker ikke andre klasser.

### **Estimeret pris for at udsætte klassesammenlægninger**

*Spm. 3. Hvad vil det estimeret koste at udsætte alle klassesammenlægninger i skoleåret 21/22?*

*Spm. 6. Hvilke forudsætninger lægges ned over beregningen ift. at bibeholde en klasse? Laves der en gennemsnits-beregning, spørges de enkelte skoler, hvad det vil koste at bibeholde en klasse eller foretager man en tredje undersøgelse? I givet fald, hvilken?*

Budgettildelingsmodellen tager udgangspunkt i omkostningerne ved at drive en klasse. Prisen for at udsætte klassesammenlægningerne kan derfor antages at være prisen for en klasse på det pågældende klassetrin gange antallet af klasser, som ekstra bliver fastholdt i stedet for at blive lagt sammen. Udgangspunktet for beregningerne her er skolernes svar jf. ovenstående.

Skoletildelingsmodellen giver en tildeling til almenundervisningen baseret på antallet af matematiske klasser (en klasse, for hver gang der kan deles med 28) på en årgang og antallet af elever. For hver matematisk klasse gives en tildeling til klassen, som skal dække lærernes løn, vikarudgifter mm. Derudover er der udgifter til de enkelte elever samt et beløb til holddeling, som gives for elev nummer 15 og derover i hver klasse. Se uddybet beskrivelse af tildelingsmodellen her: <https://detvigoer.aarhus.dk/skole-og-fritid/nye-budgetter-til-folkeskolerne/>

Da der antages et uændret antal elever uanset antal klasser, kan et overslag på prisen for at bevare klasserne beregnes ved at se på, hvor meget det



ekstra vil koste i udgifter til lærere og vikarer, at have de ekstra klasser. En beregning viser at udgiften vil være 17.7 mio. kr.

19. april 2021  
Side 4 af 6

De estimerede 17,7 mio. kr. er for skoleåret 2021/2022. Da skoleåret strækker sig over to budgetår, anslås en udskydelse af klassesammenlægningerne til skoleåret 2022/2023 at koste 7,4 mio. kr. i 2021 og 10,3 mio. kr. i 2022.<sup>1</sup>

### **Prioritering af skolernes budget**

*Spm. 7. Vi ønsker en synliggørelse af, hvad fx Kragelundskolen er nødt til at prioritere mellem, hvis de skal bibeholde en klasse, som ikke er finansieret fordi elevtallet kommer under x antal matematiske klasser. - Hvad skal der eksempelvis spares på, hvis skolerne selv skal finde pengene?*

Folkeskolerne i Aarhus Kommune, der er omfattet af den nye budgettilde-  
lingsmodel, får tildelt et samlet budget til disponering, som er sammensat af  
seks delelementer:

- Almenundervisning
- Specialundervisning
- Dansk som andetsprog
- Ledelse
- Administration
- Bygninger

Hver af disse delbudgetter har deres eget beregningsgrundlag. Men de midler, der tildeles for hvert delbudget (undtagen administration<sup>2</sup>), kan disponeres af skolen til de formål, som skolen finder ønskelige. Fx kan midler, der tildeles via bygningsmodellen bruges til at styrke almenundervisningen, hvis skolen kan holde udgifterne til bygningsdrift under budgetter uden det går ud over bygningernes stand. Og inden for almenundervisning står det skolen frit for at prioritere midler på tværs af årgange og klasser. Tildelingen af midler og planlægningen af brugen af midler på de enkelte skoler er adskilt.

Hver gang en skole prioriterer at bruge penge, tages de fra denne samlede pulje af penge skolen råder over. At bevare eller sammenlægge klasser sker ud fra en helhedsbetragtning for skolen. Derudover har skolen mulighed for i nogle år at bruge flere penge end den får tildelt, for så at bruge færre penge end tildelt andre år inden for udsvingsgrænsen. Skolernes akkumulerede

---

<sup>1</sup> Taksterne, der benyttes i beregningen, er for budgetåret 2021. Da skoleåret går på tværs af budgetår, vil der være andre beløb for den del af skoleåret, som går ind i 2022. I beregningen er heller ikke taget højde for eventuelle udgifter til lokaler, hvis der på skolerne ikke er fysisk plads til at bevare klasserne.

<sup>2</sup> Midlerne til administration kan i praksis ikke disponeres til andet, da det tildelte beløb svarer til det, skolen skal bidrage med til de administrative fællesskaber



opsparing eller gæld skal som udgangspunkt holdes indenfor en ramme på 5 % af skolens budget.

19. april 2021  
Side 5 af 6

Det er muligt for en skole at prioritere at oprette flere klasser, end der er matematiske klasser på skolen jf. budgetmodellen. Det lokale ledelsesrum giver nogle muligheder for at tilrettelægge undervisningen, som man på skolen finder bedst. En skole kan vælge at lave mere eller mindre holddeling, slå klasser sammen i udvalgte fag (fx valgfag) eller på anden måde indrette undervisningen, som den finder bedst. Eksempelvis kan en skole vælge at beholde to klasser adskilt frem for at sammenlægge og så samlæse i en del af timerne. Eller skolen kan øge brugen af pædagoger i den understøttende undervisning, da pædagogandelen er mindre end forudsat i budgettildelingsmodellen. På den måde kan skolen indrette undervisningen på forskellige måder, hvor nogle undervisningsformer kan være billigere end det skolen får tildelt via budgetmodellen, mens andre undervisningsformer kan være dyrere.

At der ændres i antallet af klasser på en årgang, kan have forskellige årsager. Det kan skyldes frafald eller en tilvækst i antallet af elever på en given årgang eller en klasse, som forventes at påvirke - eller påvirker - den matematiske klassesdannelse og dermed skolens budgettildeling. Ændringer i klassesdannelsen på en årgang kan også ske som følge af, at skolen samlet vurderer, at der er faglige, pædagogiske og/eller økonomiske årsager til, at klassesdannelsen på en given årgang eller skolen som helhed kan optimeres ved en ændring i klassesdannelsen.

På alle folkeskoler er det skoleledelsen og skolebestyrelsen, der tager stilling til, hvor mange klasser, der skal oprettes på de enkelte årgange, og hvordan undervisningen skal organiseres. Den prioritering skal foretages uanset tildelingsmodel. Tildelingsmodellen fordeler alene pengene mellem skolerne. Den ændrer ikke den samlede sum, der er til rådighed. Målet med den nye tildelingsmodel er at fordele pengene på en åben og gennemskelig måde ved at tage afsæt i et beregnet udgiftsbehov, da den tidligere model populært sagt var "brudt sammen". Analysen af skolernes økonomi viste, at halvdelen af skolerne som udgangspunkt ikke fik tildelt et tilstrækkeligt grundbudget til at dække udgifterne til klasserne og flere skoler levede under den usikkerhed, om de ville få tilført såkaldte garantiressourcer (ekstra penge). Tildelingen til almenundervisning giver alle skoler i modellen mere end deres beregnede udgiftsbehov, så alle skoler nu får dækket udgifterne til at kunne undervise deres elever og derudover har et manøvrerum for at tilrettelægge undervisningen.

Det kan i den forbindelse bemærkes, at der, som en del af processen frem mod budget 2022, belyses en række budgettemaer om behov for og effekt af at tilføre flere midler til folkeskolerne. Blandt andet et budgettema om



almenundervisningen og et budgettema om specialundervisningen som begge kommer i Børn og Ungeudvalget.

19. april 2021  
Side 6 af 6

### **Indvirkning på trivsel og læring**

*Spm. 8. Kan man afklare hvilken indvirkning en uhensigtsmæssig klasse-sammenlægning har på børnenes trivsel og læring midt i coronakrisen?*

Det korte svar er nej. Der findes ikke forskning, som belyser indvirkningen af klassesammenlægninger i den særlige situation vi lige nu befinder os i.

Der findes forskellige undersøgelser, der belyser sammenhængen mellem klassestørrelser og læring. Forskningsresultaterne fra studierne peger i forskellige retninger. Det er derfor ikke muligt at give et entydigt svar på, om det giver en negativ eller positiv effekt på læring at have større eller mindre klasser. Konklusionerne, som går på tværs af forskningsresultaterne, er dog, at uagtet om det peger på at have en negativ eller positiv effekt på læringen, så er den statistiske signifikans meget lille.

Der findes også undersøgelser, der peger på at trivslen har været dalende under corona-nedlukningen; men der findes ikke undersøgelser, der belyser eventuelle sammenhænge mellem de to faktorer. I forespørgslen henvises der til en analyse af antallet af elevers skoleskift, men her er klassesammenlægninger et af mange årsager til skoleskift, og der beskrives ikke en egentlig sammenhæng mellem klassesammenlægning og lavere karakterer.

Som nævnt er det skolelederen der, inden for de bestyrelsesvedtagne principper beslutter om sammenlægninger foretages. Det kan tilføjes, at der – corona eller ej – er en række punkter, man bør være opmærksom på, for at give de bedste betingelser for vellykkede klassesammenlægninger. Det handler blandt andet om at bestyrelsen vedtager gode lokale principper for klassesammenlægninger, så der findes et grundlag for at tage stilling til den enkelte sammenlægning. Det handler også om en god dialog med bestyrelsen og om at arbejde for at sikre tydelig kommunikation, tid til planlægning. Og endelig om grundige overvejelser om de nye klasser og opfølgning, når der foretages sammenlægninger.

Med venlig hilsen

Thomas Medom

/

Martin Østergaard Christensen